
Årsberetning
2 0 0 9

Indholdsfortegnelse

Formål	5
Organisation	6
Virksomhed	8
Nationalt og internationalt samarbejde	11
Publikationer	12
Presseomtale	13
Gaveliste	14

Dansk Farmacihistorisk Fond

Dansk Farmacihistorisk Fond
Godkendt af Civilretsdirektoratet 4. oktober 2002
med ændringer 21. april 2004

Hillerød, den 31. januar 2010

Dansk Farmacihistorisk Fond
udsender hermed sin årsberetning for 2009.
Heri omtales fondens formål,
dens organisation og virksomhed.

Formål

Med etableringen af Dansk Farmacihistorisk Fond pr. 1. januar 2002 blev der skabt en fælles ramme for de farmacihistoriske aktiviteter i Danmark, idet Dansk Farmacihistorisk Fond afløste den tidligere fond, Fonden til Bevarelse af Gammelt Dansk Apoteksinventar, og samtidig fik overdraget den af Danmarks Apotekerforening ejede samling, Apotekshistorisk Samling, nu Dansk Farmacihistorisk Samling, på Pharmakon i Hillerød. Endvidere blev Dansk Farmacihistorisk Selskab knyttet til fonden ved formaliseret aftale om samarbejde mellem fonden og selskabet.

Ved etableringen af Dansk Farmacihistorisk Fond blev denne ikke alene ejer af Dansk Farmacihistorisk Samling, men også af et stort antal genstande, der var blevet doneret til Fonden til Bevarelse af Gammelt Dansk Apoteksinventar siden stiftelsen af denne i 1972. De fleste genstande er udstillet på de apoteker, hvorfra effekterne stammer, og i Dansk Farmacihistorisk

Samling, medens de øvrige genstande er deponeret på offentlige museer i Danmark, hos LEO Pharma Historical Archives and Museum, LEO Pharma A/S, i Ballerup samt hos Nomeco A/S i København og Odense.

Det juridiske grundlag for Dansk Farmacihistorisk Fonds virksomhed er fondens fundats af 24. september 2001 med ændringer af 15. december 2003, som er godkendt af Civilretsdirektoratet, nu Civilstyrelsen, henholdsvis den 4. oktober 2002 og den 21. april 2004. I fundatsen er der fastsat følgende bestemmelser om fondens formål:

Fondens formål er

- at udføre musealt-fagligt arbejde til belysning af farmaciens historie i Danmark, og
- i samarbejde med Dansk Farmacihistorisk Selskab at fremme farmacihistorisk forskning i Danmark og at udbrede kendskabet til farmaciens historie.

Organisation

Dansk Farmacihistorisk Fond ledes af en bestyrelse med en bred repræsentation fra lægemiddelområdet i Danmark.

Bestyrelsen for Dansk Farmacihistorisk Fond
Danmarks Apotekerforening: Apoteker Steffen Kjær
Pharmadanmark: Regulatory Manager, ph.d. Jørgen V. Grevsen
Farmakonomforeningen: Formand, farmakonom Susanne Engstrøm (næstformand)
Lægemiddelindustriforeningen: Cand.pharm. Hanne Kirkegaard
Megros: Adm. direktør, cand.pharm. Jan Bonde
Dansk Farmacihistorisk Selskab: Adj. professor, dr.pharm. Poul R. Kruse (formand)
Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet: Professor, ph.d. Mette Rasmussen
Pharmakon a/s: Adm. direktør, rektor, cand.psych., E*MBA Janne Albertsen
Lægemiddelstyrelsen: Afdelingschef, cand.pharm. Anne-Marie Vangsted
Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse: Kontorchef, cand.jur. Jørgen Bartels Petersen

Bestyrelsen består af nævnte 10 medlemmer, udpeget af de anførte organisationer, institutioner og myndigheder.

Til fonden er knyttet en støttekreds, Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner, som blev etableret den 7. januar 2004 med opfordring til alle personer, offentlige og private institutioner og virksomheder inden for lægemiddelområdet i Danmark til at støtte fondens arbejde ved et medlemskab af og årlige bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner. Pr. 31. december 2009 udgør medlemstallet 204, fordelt på 136 personer samt 68 institutioner og virksomheder.

Fondens museale og øvrige aktiviteter udøves i eller gennem Dansk Farmacihistorisk Samling. Samlingen er beliggende i kælderlokaler på Pharmakon, men det er fondens endelige mål at søge sit formål realiseret ved etablering af et egentligt dansk farmacihistorisk museum.

Fondens virksomhed er baseret på

- entreindtægter ved omvisninger i samlingen,
- indtægter ved intern og ekstern foredragsvirksomhed,
- indtægter ved salg af publikationer,
- årlige bidrag fra medlemmer af Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner,
- årlige tilskud fra Pharmakon a/s,
- årlige tilskud fra Farmakonomforeningen,
- årlige tilskud fra Pharmadanmark.

Fondens bestyrelse har med Pharmakon som administrator indgået aftale om, at Pharmakon varetager den daglige administration, herunder regnskabsføring, af fondens aktiviteter, sørger for bemanding af Dansk Farmacihistorisk Samling og af igangværende og planlagte aktiviteter, stiller lokaler og servicefaciliteter til rådighed samt driver fondens hjemmeside. Fonden betaler husleje og honorar for disse ydelser til Pharmakon.

Pharmakon har bemandet Dansk Farmacihistorisk Samling og de øvrige igangværende aktiviteter således:

Leder

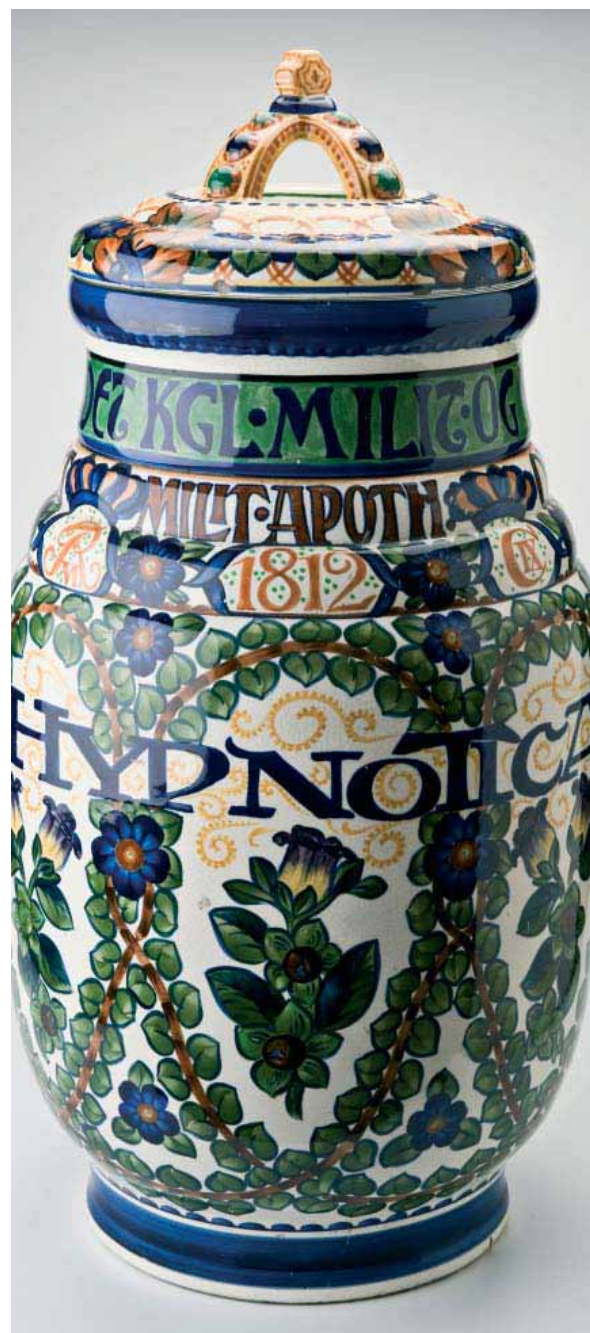
Adj. professor, dr.pharm. Poul R. Kruse er ansat af Pharmakon, finansieret af fonden, i et fastsat timetal til at varetage driften af samlingen.

Konsulenter

- Cand.pharm. Edith Kruse er ansat af Pharmakon, finansieret af fonden, i et fastsat timetal til at bistå ved gennemførelsen af de af bestyrelsen prioriterede aktiviteter, herunder administrationen af fondens deponerede genstande.
- Docent, dr.pharm. Svend Norn er tilknyttet samlingen til omvisninger samt foredrags- og publikationsvirksomhed.
- Farmakonom Mona Sørensen er tilknyttet samlingen til varetagelse af områderne sygeplejeartikler og apoteksemballage.
- R&D Manager, cand.pharm. Henning Møller Knudsen er tilknyttet samlingen til ydelse af faglig rådgivning i forbindelse med drift og vedligeholdelse af maskiner og apparatur i tableteringssektionen samt til omvisninger.
- Apoteker Aage Marcher står til rådighed i forbindelse med omvisninger i samlingen og besvarelser af farmacihistoriske forespørgsler.

Frivillig assistance

- Tabletmester Jacob Brandt Jørgensen yder frivillig assistance ved tableteringssektionen og apoteksektionen.
- Afdelingschef, cand.pharm. Knud Kristensen yder frivillig assistance ved Isotop-Apotekets Samling.
- Cand.pharm. Edith Kruse yder frivillig assistance ved bogsamlingen.
- Farmakonom Annegrethe Nielsen yder frivillig assistance inden for områderne sygeplejeartikler og apoteksemballage.
- Apoteker Nina Rancke-Madsen og apoteker Svend Ib Mose yder frivillig assistance ved receptkuvert-samlingen.

Virksomhed

Bestyrelsen for Dansk Farmacihistorisk Fond har afholdt to møder i 2009.

Bestyrelsen har fastlagt et koncept for Dansk Farmaci-historisk Samling. Det indgår i konceptet, at Dansk Farmacihistorisk Samling er et viden- og aktivitetscenter for farmaciens historie i Danmark, der udmønter sig i følgende former for virksomhed:

- Erhvervelse, registrering og dokumentation af farmaci-historiske genstande, bøger og arkivalier.
- Drift af et farmaci-historisk »museum« omfattende:
 - Et arbejdende »laboratorium« for lægemiddel-fremstilling med prototyper på ældre apparaturer og maskiner, der er ført tilbage til deres originale og funktionsdygtige tilstand ved restaurering, for at demonstrere en vigtig del af fagets almene historie.
 - Udstillinger af farmaci-historiske antikviteter, der fremtræder i deres originale tilstand om nødvendigt ved restaurering, for at vise eksempler på faglige prydenstande.
 - Udstillinger af farmaci-historiske, genuine genstande for at vise de pågældende genstandes egen historie.
 - Udbydelse af farmaci-historiske serviceydelser af højeste kvalitet inden for de områder, hvor samlingen har spidskompetencer.
 - Arbejdspladser for eksterne brugere af samlingen.
- Omvisninger i samlingen for interesserede grupper og gæster, for deltagere i kurser og andre arrangementer under folkeoplysningsinstitutioner samt for farmaceutstuderende og farmakonomelever.
- Planlægning og opstilling af eksterne farmaci-historiske særudstillinger i samarbejde med andre museer og kulturelle institutioner.
- Ydelse af farmaci-historisk konsulentbistand til offentlige institutioner, private virksomheder og enkeltpersoner.
- Synliggørelse af samlingen ved udgivelse af brochurer, brevkort, nyhedsbreve, hjemmeside og årsberetning, ved interview og indlæg i fagtidsskrifter, aviser og radio samt ved foredrag i faglige, folkeoplysende og andre fora.
- Samarbejde med NaturMedicinsk Museum, Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Deltagelse i aktiviteter med farmaci-historisk perspektiv ved Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet.

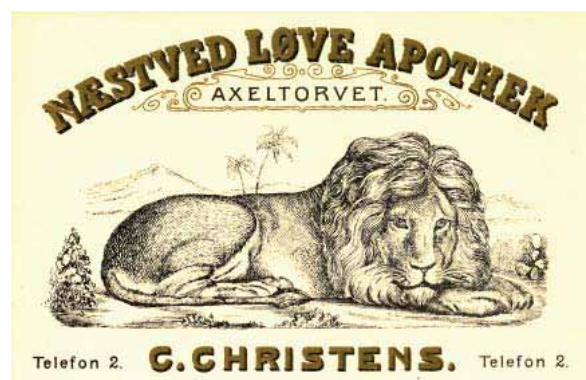
I 2004 blev Dansk Farmacihistorisk Samlings udstillingsareal udvidet og istandsat. Efterfølgende blev der foretaget en nyopstilling af samlingens oprindelige udstillinger og indrettet nye udstillinger. Endvi-

dere blev restaureringen af samlingens genstande, maskiner, bøger og arkivalier afsluttet. Siden er samlingens udstillinger og magasin blevet vedligeholdt ved udskiftning af emner eller ved etablering af nye emner, der er tilgået samlingen i form af donationer.

Herved har Dansk Farmacihistorisk Fond nået et foreløbigt mål for realisering af sit formål: at Dansk Farmacihistorisk Samling belyser apotekernes og lægemiddelindustriens virksomhed samt lægemidlenes historie gennem de sidste hundrede år og dermed udgør en faghistorisk enhed.

På denne baggrund udarbejdede bestyrelsen i 2007 en langsigtet plan for den videre udvikling af Dansk Farmacihistorisk Samling. Den langsigtede plan har titlen: »Farmaciens historie i fortsat bevægelse – Udviklingsplan for Dansk Farmacihistorisk Samling for 2007-2016«. Det er bestyrelsens hensigt at søge 10-års planen gennemført successivt gennem de årlige handlingsplaner.

I fortsættelse af de foregående års omfattende donationer har Dansk Farmacihistorisk Fond også i 2009 modtaget et stort antal genstande og andre effekter, heriblandt en meget stor receptkuvertsamling, doneret

af farmakonom Naja Ken, Ishøj. For alle donationer er der udarbejdet gavelister. I 2009 er der således udskrevet omstående 36 gavelister, fra nr. 394 til nr. 429. Gennem årene har fonden modtaget donationer fra ca. 260 apotekere, ca. 185 privatpersoner og ca. 55 institutioner, virksomheder og udenlandske forbindelser. Gaver modtages fortsat gerne – efter forudgående henvendelse og, om muligt, udvælgelse ved besøg hos giveren. De mange donationer, som fonden har modtaget i de seneste år, har muliggjort både en udvidelse af sortimentet af udstillede genstande i Dansk Farmaci-

Fonden har i 2009 haft samarbejde med Dansk Sygeplejehistorisk Museum i Kolding. Genstande fra Dansk Farmacihistorisk Samling har således været udlånt til museet til udstillingen »Sot og sygdom i renæssancen« i forbindelse med aktiviteten »Kongen vender tilbage« – en levende historie om Christian IV og renæssancen – på Koldinghus den 12.-17. oktober 2009.

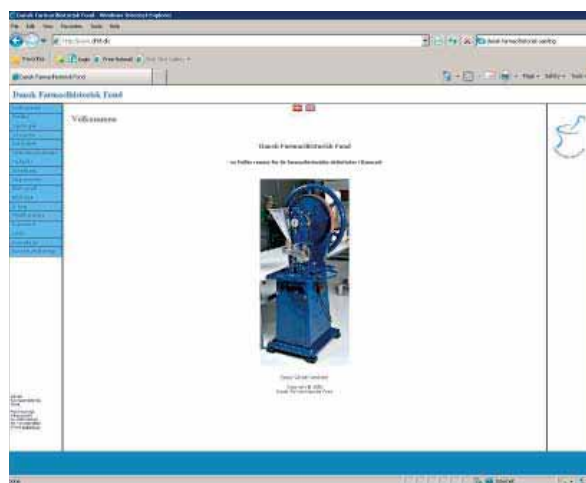
Fonden har tillige haft samarbejde med institutioner inden for faget om udadrettede aktiviteter. Dansk Farmacihistorisk Samling og Pharmakon deltog i Kulturnat Hillerød den 25. september 2009 med blandt andet omvisninger i samlingen. Endvidere demonstrerede medarbejdere ved samlingen gammelt apotekshåndværk på Det Farmaceutiske Fakultet ved Københavns Kulturnat den 9. oktober 2009. Demonstrationen var baseret på genstande fra samlingen.

I 2009 har Dansk Farmacihistorisk Samling modtaget mange henvendelser fra apoteker, lægemiddelindustri-virksomheder, regioner, plejehjem, universiteter og andre uddannelsesinstitutioner, museer og lokalhistoriske foreninger samt enkeltpersoner, herunder farmaceuter, farmakonomer, læger, redaktører, journalister og studerende, om ydelse af farmacihistorisk service. Samlingen har således modtaget 42 henvendelser om spørgsmål af farmacihistorisk karakter. Det har typisk drejet sig om identifikation af ældre lægemidler, lægemiddelnavne, farmaceutiske genstande og fagudtryk, sygeplejeartikler og kosmetik, oplysninger om sammensætning og terapeutisk anvendelse af tidligere tiders lægemidler, oplysninger om den farmaceutiske professions historie, apotekernes og lægemiddelin-dustriens historie samt biografiske oplysninger om afdøde farmaceuter. Endvidere har samlingen fået en henvendelse fra farmaceutstuderende ved Det Farmaceutiske Fakultet om lån af suppositorie-forme til studieformål samt tre henvendelser om lån af genstande til affotografering til henholdsvis

publikationen »Stenløse Historiske Forening 2009«, Politiforbundets blad »Dansk Politi« og Advokatsamfundets julekort. Desuden er billeder fra billedbanken på fondens hjemmeside benyttet som illustrationer på Nomecos hjemmeside og i en artikel i publikationen »Magasin fra Det Kongelige Bibliotek«. Henvendelserne er besvaret af Edith Kruse, Poul R. Kruse, Annegrethe Nielsen, Svend Norn og/eller Mona Sørensen.

Samlingen har i 2009 udlånt en række bøger og tidskrifter fra den omfattende bogsamling samt adskillige arkivalier til studieformål som for eksempel udarbejdelse af artikler. Desuden har samlingen udlånt et stort antal receptkuverter til Receptkuvertsamlerforeningen til brug for foreningens udarbejdelse af supplement til Receptkuvertkataloget.

Fondens omfattende hjemmeside er i 2009 blevet yderligere udbygget. »Biblioteksdatabase« under »Bibliotek«, der for tiden indeholder en oversigt over Dansk Farmacihistorisk Samlings bogbestand inden

for hovedgrupperne »Lovgivning«, »Farmakopeer« og »Lægemiddeltakster«, er således blevet udvidet med en fritekstsøgning.

Fonden deltager i det nationale og internationale samarbejde inden for faghistorien. Som det fremgår af hosstående oversigt, har fondens deltagelse heri i det forløbne år omfattet fagligt og organisatorisk samarbejde, foredrag og demonstrationer, præsentation af poster, symposiedeltagelse samt museumsbesøg.

Fonden, herunder samlingen, er endvidere blevet synliggjort gennem de på side 12 og 13 nævnte publikationer og presseomtale.

Nationalt og internationalt samarbejde

Fagligt og organisatorisk samarbejde

Poul R. Kruse er adjungeret professor i farmaciens historie ved Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet, og tillige medlem af Det Rådgivende Udvalg for NaturMedicinsk Museum samme sted samt formand for Dansk Farmacihistorisk Selskab, vicepræsident for The International Society for the History of Pharmacy og medlem af bestyrelsen for Apoteker Aage Schæffers Fond.

Dansk Farmacihistorisk Fond har et nært samarbejde med LEO Pharma Historical Archives and Museum, LEO Pharma A/S, Ballerup.

Foredrag og demonstrationer

Svend Norn har holdt foredrag om »Medicinens pionerer – fra antikken til moderne medicinske mirakler på flasker«, Hovedbiblioteket i Birkerød, 20. januar 2009.

Svend Norn har holdt foredrag om »Medicinens og kirurgiens opfindsomme pionerer« som led i forelæsningsrækken »Medicinens pionerer – fra antikkens opium til moderne medicinske mirakler«, Folkeuniversitetet i Odense, 19. marts 2009.

Poul R. Kruse har holdt foredrag om »Apoteket gennem 1200 år« som led i forelæsningsrækken »Medicinens pionerer – fra antikkens opium til moderne medicinske mirakler«, Folkeuniversitetet i Odense, 2. april 2009.

Hanne Kirkegaard har holdt foredrag om »LEO Pharma Historical Archives and Museum«, 39th International Congress for the History of Pharmacy, Wien, 16.-19. september 2009.

Poul R. Kruse og Edith Kruse har holdt foredrag om »Brug af lægemidler i Nordjylland i 1790'erne – belyst gennem Aalborg Svane Apoteks receptbog«, Farmacihistorisk Dag 2009, Pharmakon a/s, 5. oktober 2009.

Poul R. Kruse og Svend Norn har demonstreret gammelt apotekshåndværk på Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet, ved Københavns Kulturnat, 9. oktober 2009.

Poul R. Kruse har holdt foredrag om »Forudsætninger for og opstart af en dansk lægemiddelindustri«, Farmacihistoriska Sällskapet, Läkemedelskongressen 2009, Stockholm, 19.-21. oktober 2009.

Poul R. Kruse har holdt foredrag om »Farmaceutiske pionerer – opstarten af dansk lægemiddelindustri«, Sektionen for Seniormedlemmer, Sjælland, Pharmad Danmark, Hellerup, 11. november 2009.

Poster

Edith Kruse og Poul R. Kruse har præsenteret en poster om »Use of Medicines in Northern Jutland, Denmark, in the 1790s«, 39th International Congress for the History of Pharmacy, Wien, 16.-19. september 2009.

Symposiedeltagelse

Edith Kruse og Poul R. Kruse har efter invitation fra Deutsche Gesellschaft für Geschichte der Pharmazie deltaget i »Symposion zu Ehren von Professor Dr. Wolf-Dieter Müller-Jahncke, Heidelberg«, Ruprecht-Karls-Universität, Heidelberg, 2. maj 2009.

Museumsbesøg

Edith Kruse og Poul R. Kruse har besøgt Deutsches Apotheken-Museum, Heidelberg, 3. maj 2009.

Hanne Kirkegaard, Edith Kruse og Poul R. Kruse har besøgt Historische Sammlungen des Departments für Pharmakognosie der Universität Wien, 20. september 2009.

Hanne Kirkegaard, Edith Kruse og Poul R. Kruse har besøgt Pharmaziemuseum, Apotheke »Zum Roten Krebs«, Bratislava, 21. september 2009.

Poul R. Kruse har besøgt Farmacihistoriska Museet, Apotekarsocieteten, Stockholm, 20. oktober 2009.

Publikationer

Dansk Farmacihistorisk Fond. Årsberetning 2008. Hillerød: Dansk Farmacihistorisk Fond, 2009.

Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner. Nyhedsbrev nr. 11, maj 2009; nr. 12, september 2009.

Grevsen JV, Kirkegaard H, Kruse E, Kruse PR. Dansk lægemiddelindustri første frugter – 2. De mindre og næsten glemte lægemiddelindustrivirksomheder. Theriaca; vol 38. København: Dansk Farmacihistorisk Selskab, 2009: 7-71.

Kruse PR, Kruse E. Use of Medicines in Northern Jutland, Denmark, in the 1790s. Poster. Hillerød: The Danish Foundation of the History of Pharmacy, 2009.

Kruse PR. The Danish Collection of the History of Pharmacy: A working museum. In: Toral EM, Carrillo AR, eds. Actas del 38 Congreso Internacional de Historia de la Farmacia, Sevilla, 19-22 septiembre 2007. Compact disc. Sevilla: Universidad de Sevilla, 2009.

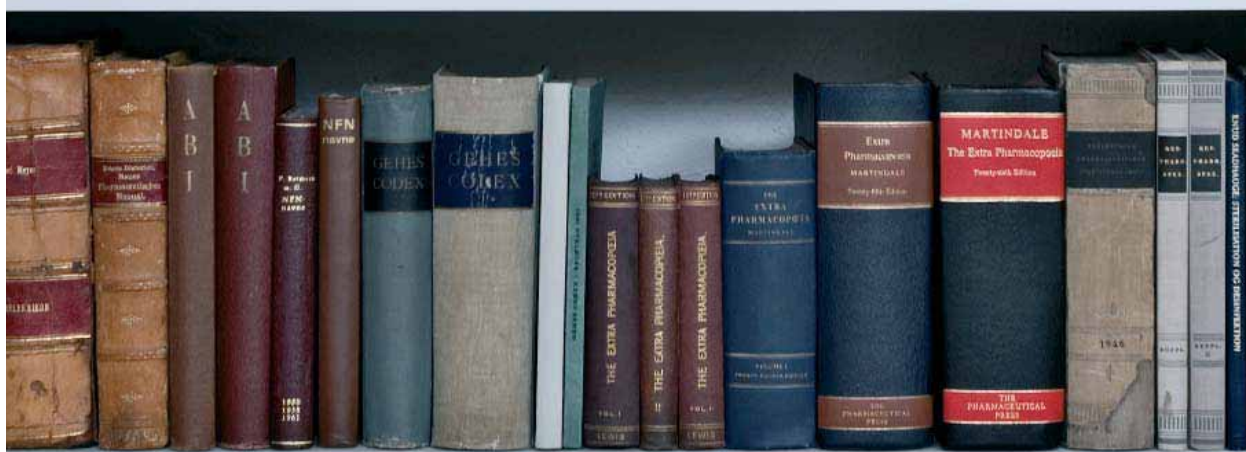
Nielsen I. Da kvinderne indtog apoteksfaget. (Blandt andet interview af Poul R. Kruse). Farmaci 2009; nr. 12: 10-2.

Norn S, Kruse E, Kruse PR. Gamle apotekerkrugger fortæller historien om smertestillende og bedøvende midler. Dansk Kemi 2009; nr. 9: 26-8.

Norn S, Kruse E, Kruse PR. Gamle apotekerkrugger fortæller historien om smertestillende og bedøvende midler. IFF-nyt 2009; nr. 168: 5-7.

Norn S, Permin H, Kruse E, Kruse PR. En historisk rejse sammen med det fascinerende kviksølv. Pharma 2009; januar: 34-7.

Norn S, Permin H, Kruse PR, Kruse E. Fra pilebark til acetylsalicylsyre. Dansk Medicinhistorisk Årbog 2009; 37: 79-98.

Presseomtale

Generelt

Andersen NE. Levende apotekshistorie. (Omtale af omvisning i Dansk Farmacihistorisk Samling). Stenløse Historiske Forening 2009; nr. 65: 7-8.

Jensby AB. Farmakonernes rødder. Apotekets historie og dermed også fagets baggrund er bevaret i Pharmakons kælder, hvor fagkyndige farmaceuter og farmakonomer har meget at fortælle og vise frem. Farmakonom 2009; nr. 3: 6-10.

Kruse PR. National news for international use: Denmark. International Society for the History of Pharmacy, Newsletter 2009; no. 10: 6-7.

Pedersen LS. Læge uden grænser. KZ-lægen Sigmund Raschers forbindelser til Danmark under besættelsen. (Tak til Dansk Farmacihistorisk Fond for ret til benyttelse af billede). Magasin fra Det Kongelige Bibliotek 2009; nr. 4: 25-38.

Aktiviteter (kronologisk)

Apotekerkrugger, kobbertøj og »kørende« tabletmaskiner. (Omtale af omvisning i Dansk Farmacihistorisk Samling på Kulturnat Hillerød). Hillerød Posten 22. september 2009.

Kulturnat på Pharmakon. Frederiksborg Amts Avis 23. september 2009.

Rasmussen S. Kulturnatten var et tilløbsstykke. (Omtale af Dansk Farmacihistorisk Samlings medvirken på Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet, på Københavns Kulturmat). Plexus 2009; nr. 5: 10-1.

Agenäs I. Läkemedelskongressen 2009 (Stockholm). Farmacihistoriska Sällskapet: Apotekshistoria utenför apotek. (Omtale af foredrag ved Poul R. Kruse om »Forudsætninger for og opstart af en dansk lægemiddelindustri«). Elixir 2009; nr. 5: 7-8.

c/o Pharmakon a/s
Milnersvej 42
DK-3400 Hillerød
Denmark

Tel +45 4820 6000
Fax +45 4820 6060
E-mail pk@dfhf.dk
www.dfhf.dk